

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2012 r.

zmieniające rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych

Na podstawie art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 249, z 2009 r. Nr 224, poz. 1806, z 2010 r. Nr 40, poz. 232 i Nr 229, poz. 1503 oraz z 2012 r. poz. 48) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 22:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Prezes sądu apelacyjnego tworzy oddział informatyczny lub w ramach oddziału administracyjnego – sekcję informatyczną.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Minister Sprawiedliwości może powierzyć oddziałowi informatycznemu sądu apelacyjnego wykonywanie czynności związanych z projektowaniem, wdrażaniem i utrzymywaniem systemów informatycznych obsługujących sądy powszechne.”;

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766 i Nr 136, poz. 959, z 2008 r. Nr 223, poz. 1457 i Nr 228, poz. 1507, z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157, Nr 56, poz. 459, Nr 157, poz. 1241, Nr 178, poz. 1375, Nr 219, poz. 1706 i Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 205, poz. 1364 oraz z 2011 r. Nr 109, poz. 627, Nr 126, poz. 714 i Nr 203, poz. 1192.

2) § 24 otrzymuje brzmienie:

„§ 24. 1. W sądach apelacyjnych i okręgowych w ramach oddziału administracyjnego lub wydziału wizytacji mogą być tworzone zespoły do spraw analiz i organizacji pracy.

2. W sądach apelacyjnych i okręgowych może być utworzony samodzielny oddział do spraw analiz i organizacji pracy, jeśli jest to uzasadnione potrzebami sądu.”;

3) w § 81 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W czasie posiedzenia każda osoba powstaje z miejsca, gdy przemawia do sądu lub gdy sąd zwraca się do niej. W uzasadnionych przypadkach, a zwłaszcza gdy przemawiają za tym względy zdrowotne, długotrwałe składanie zeznań lub konieczność prawidłowego utrwalenia obrazu lub dźwięku, przewodniczący posiedzenia może zezwolić na pozostawanie w pozycji siedzącej.”;

4) po § 86 dodaje się § 86a w brzmieniu:

„§ 86a. Przewodniczący czuwa nad prawidłowym zapisem obrazu lub dźwięku. W szczególności może zarządzić, aby osoba zwracająca się do sądu lub odpowiadająca na pytania sądu znajdowała się w miejscu w sali rozpraw przeznaczonym dla świadka.”;

5) po § 90 dodaje się § 90a w brzmieniu:

„§ 90a 1. Prezes sądu może zarządzić udostępnienie danych o sprawie stronom i ich przedstawicielom za pośrednictwem kont w systemie teleinformatycznym.

2. Po uwierzytelnieniu konta, strona lub jej przedstawiciel uzyskują dostęp do danych o sprawie.

3. Strona, a także jej przedstawiciel, mogą za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w ust. 1, udzielić dostępu do danych o sprawie innym osobom posiadającym konta w tym systemie, o ile osobom tym przysługuje uprawnienie do ich przeglądania. Dostęp jest ograniczony do przeglądania danych o sprawie.

4. Strona, a także jej przedstawiciel, mogą za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w ust. 1, pozbawić dostępu do danych

o sprawie inne osoby, o których mowa w ust. 3, jeśli osobom tym przestało przysługiwać uprawnienie do ich przeglądania.”;

6) w § 92 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. W razie udostępnienia zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku w budynku sądu, nie dopuszcza się samodzielnej rejestracji tego zapisu przez stronę.

4. Na wniosek strony lub jej przedstawiciela sąd wydaje zapis dźwięku z adnotacjami na informatycznym nośniku danych.”;

7) w § 94 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Protokół z posiedzenia jawnego sporządzony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk udostępnia się w budynku sądu za pomocą urządzenia służącego do odtworzenia zapisu albo przez wydanie zapisu dźwięku na informatycznym nośniku danych, po spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 1 i 2.”;

8) w § 95 dodaje się ust. 10 i 11 w brzmieniu:

„10. Jeżeli protokół sporządzono za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, to upoważnionym podmiotom udostępnia się zapis dźwięku na informatycznym nośniku danych lub za pomocą konta w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w § 90a ust. 1.

11. W razie przekazania sprawy innemu sądowi, sąd ten otrzymuje dostęp do protokołu z posiedzenia sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w § 90a ust. 1, wraz z informacją o przekazaniu sprawy.”;

9) w § 96 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. W przypadku protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, osobom uprawnionym udostępnia się zapis dźwięku za pomocą urządzenia służącego do odtworzenia zapisu albo na informatycznym nośniku danych.”;

10) w § 97:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przedstawienia akt sądowi odwoławczemu na skutek wniesionego środka odwoławczego dokonuje się niezwłocznie po skutecznym doręczeniu środka odwoławczego stronie przeciwnej, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. W przypadku przewlekłości postępowania w tym zakresie należy wskazać sądowi odwoławczemu przyczyny zwłoki. Sąd odwoławczy może również zażądać odpowiednich wyjaśnień. Równocześnie z przedstawieniem akt sądowi odwoławczemu, sąd pierwszej instancji przesyła wersję elektroniczną uzasadnienia wydanego orzeczenia za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w § 90a ust. 1 lub na informatycznych nośnikach danych.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku utrwalenia przebiegu posiedzenia za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, sąd odwoławczy oraz Sąd Najwyższy uzyskują dostęp do zapisu za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w § 90a ust. 1 albo na informatycznych nośnikach danych.”;

11) po § 98 dodaje się § 98a i 98b w brzmieniu:

„§ 98a. Dla celów określonych w niniejszym rozporządzeniu do trybu zakładania i udostępniania konta w systemie teleinformatycznym dla stron postępowania, ich przedstawicieli i zawodowych pełnomocników oraz innych podmiotów uprawnionych lub upoważnionych stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie trybu zakładania konta oraz sposobu posługiwania się podpisem elektronicznym w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz. U. Nr 226, poz. 1830).

§ 98b. System teleinformatyczny, o którym mowa w § 90a ust. 1, zapewnia:

- 1) dostęp do danych o sprawie;
- 2) wyszukiwanie i sortowanie wyszukanych danych;
- 3) możliwość odtworzenia przebiegu załatwiania i rozstrzygnięcia spraw;
- 4) zabezpieczenie przed nieautoryzowanym dostępem oraz wprowadzeniem nieuprawnionych zmian.”;

12) po § 115 dodaje się § 115a w brzmieniu:

„§ 115a. Przewodniczący posiedzenia uprzedza uczestniczące w posiedzeniu osoby o sposobie sporządzania protokołu, a strony i uczestników postępowania

występujących w sprawie bez zawodowych pełnomocników – o zasadach jego udostępniania.”;

13) po § 119 dodaje się § 119a w brzmieniu:

„§ 119a. 1. Przewodniczący składa do prezesa sądu wniosek o sporządzenie transkrypcji. Wniosek powinien zawierać wskazanie fragmentu protokołu podlegającego transkrypcji, uzasadnienie oraz oczekiwany czas jej wykonania.

2. Uwzględniając wniosek, prezes sądu oznacza fragment protokołu podlegający transkrypcji oraz termin jej wykonania.

3. Czynności związane z transkrypcją są wykonywane przez pracowników sądów lub innych jednostek podległych Ministrowi Sprawiedliwości oraz przez osoby kierujące ich pracami.

4. Osobę kierującą czynnościami związanymi z transkrypcją wyznacza prezes sądu apelacyjnego spośród pracowników sądu lub innych jednostek podległych Ministrowi Sprawiedliwości.

5. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 4, jest pracownikiem innej jednostki podległej Ministrowi Sprawiedliwości, prezes sądu apelacyjnego, spośród pracowników sądu, wyznacza osobę odpowiedzialną za kontakt z osobą kierującą czynnościami związanymi z transkrypcją.

6. Do zadań osoby, o której mowa w ust. 4, należy w szczególności kontrola terminowości i jakości transkrypcji oraz przekazywanie transkrypcji wnioskodawcy.

7. Prezes sądu okręgowego wyznacza pracownika sądu lub innej jednostki podległej Ministrowi Sprawiedliwości odpowiedzialnego za kontakt z osobą, o której mowa w ust. 4.

8. Do zadań osób, o których mowa w ust. 5 i 7, należy w szczególności udostępnianie osobie kierującej czynnościami związanymi z transkrypcją fragmentu protokołu podlegającego transkrypcji za pomocą portalu transkrypcyjnego”.

14) § 124 otrzymuje brzmienie:

„§ 124 1. Sąd drugiej instancji zwracając akta sprawy sądowi pierwszej instancji przesyła wersję elektroniczną uzasadnienia wydanego orzeczenia za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w § 90a ust. 1 lub na informatycznych nośnikach danych.

2. W razie uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania innemu sądowi pierwszej instancji, sąd odwoławczy, przesyłając akta temu sądowi, przesyła równocześnie odpis swego orzeczenia z uzasadnieniem sądowi, który wydał uchylone orzeczenie.”;

15) § 272a otrzymuje brzmienie:

„§ 272a. 1. W elektronicznym postępowaniu upominawczym akta sprawy są prowadzone w systemie teleinformatycznym.

2. Pismo procesowe w postaci papierowej podlegają przetworzeniu na postać elektroniczną przez ich zeskanowanie, a następnie włączenie w postaci elektronicznej do akt, o których mowa w ust. 1.

3. Po przetworzeniu na postać elektroniczną pisma procesowe w postaci papierowej przechowuje się w pomocniczym zbiorze dokumentów. Załączniki do pism procesowych podlegają włączeniu do pomocniczego zbioru dokumentów bez potrzeby ich przetwarzania na postać elektroniczną. Pomocniczy zbiór dokumentów podlega udostępnieniu na zasadach analogicznych jak akta sądowe.”;

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

**Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym:**
DYREKTOR
Departamentu Prawa Cywilnego

Jan Potankowski
sędzia

UZASADNIENIE

Przedłożony projekt nowelizacji rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 249 z późn. zm.) odnosi się przede wszystkim do kwestii związanych z dostosowaniem jego treści do aktualnego brzmienia Kodeksu postępowania cywilnego wynikającego z ustawy z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 108, poz. 684). Ustawa ta wprowadziła do postępowania cywilnego możliwość protokołowania za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk. W związku z powyższym, również treść regulaminu musiała ulec stosownej zmianie w części normującej zagadnienia związane ze sporządzaniem protokołu z przebiegu posiedzenia jawnego.

W § 22 ust. 2 aktualny wymóg uzgadniania z Ministrem Sprawiedliwości tworzenia w sądach apelacyjnych oddziałów lub sekcji informatycznych, zamieniono na obowiązek ich utworzenia przez prezesów sądów apelacyjnych.

Jednocześnie w celu usprawnienia projektowania, wdrażania oraz utrzymywania systemów informatycznych obsługujących sądy powszechne dodano § 3 w którym przewidziano możliwość powierzenia przez Ministra Sprawiedliwości oddziałowi informatycznemu sądu apelacyjnego wykonywanie powyższych czynności.

Zmiana § 24 ma na celu uelastyczenie struktury wewnętrznej sądów apelacyjnych i okręgowych. Z uwagi na zakres zadań zespołów do spraw analiz i organizacji pracy, celowe jest poszerzenie możliwości tworzenia takich zespołów w ramach wydziału wizytacji. Biorąc jednak pod uwagę, że wydziały takie nie funkcjonują we wszystkich sądach, zasadne jest także pozostawienie dotychczasowej możliwości utworzenia zespołu w ramach oddziału administracyjnego. Przewiduje się również w sądach apelacyjnych i okręgowych utworzenie samodzielnego oddziału do spraw analiz i organizacji pracy, jeśli jest to uzasadnione potrzebami sądu. Jednakże zarówno zespoły do spraw analiz i organizacji pracy oraz samodzielne oddziały do spraw analiz i organizacji pracy będą tworzone w ramach możliwości finansowych sądu.

Proponowana w projekcie zmiana w § 81 ust. 2 dodaje do dotychczasowych okoliczności, w których przewodniczący posiedzenia może każdej osobie zezwolić na

pozostawanie w pozycji siedzącej, sytuację gdy wymaga tego konieczność prawidłowego utrwalenia obrazu lub dźwięku.

W czasie trwania posiedzenia przewodniczący powinien kontrolować zachowanie osób w nim uczestniczących, tak by nie utrudniały, czy wręcz nie uniemożliwiały, dokonania zapisu. Jeżeli urządzenia techniczne na sali rozpraw będą pozwalały na rejestrację wizerunku osoby przesłuchiwanej jedynie z miejsca przeznaczonego dla świadka, wówczas zgodnie z projektowanym § 86a przewodniczący może zarządzić, aby osoba ta znajdowała się właśnie w tym miejscu. Aby głos i wizerunek osoby mówiącej został prawidłowo utrwalony, może zaistnieć potrzeba przemieszczenia się strony lub uczestnika postępowania do miejsca na sali rozpraw wskazanego przez przewodniczącego. Obecna praktyka jest odmienna, bowiem strony i uczestnicy postępowania mogą zabierać głos z miejsca, w którym się znajdują.

Proponowany w projekcie § 90a reguluje kwestie dotyczące udostępniania za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym danych o sprawie stronom i ich przedstawicielom oraz protokołu z posiedzenia sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk.

Zaznaczyć należy, że prezes sądu może zarządzić dostęp do danych o sprawie, tylko wtedy, gdy jest to możliwe ze względów technicznych.

W odniesieniu do protokołów sporządzanych za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk szczególnie ważnym zagadnieniem jest kwestia udostępniania zapisu upoważnionym podmiotom. Zgodnie z treścią art. 9 § 2 k.p.c., strony i uczestnicy postępowania mają prawo do otrzymania z akt sprawy zapisu dźwięku, chyba że protokół został sporządzony wyłącznie pisemnie.

Podobną regulację przewiduje § 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 sierpnia 2011 r. w sprawie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego (Dz. U. Nr 175, poz. 1046). Odpowiednikiem tej regulacji w projekcie są przepisy § 92 ust. 3 i 4 rozporządzenia, które umożliwiają stronom i innym podmiotom uprawnionym zapoznanie się z zapisem dźwięku i obrazu w budynku sądu za pomocą urządzenia służącego do odtworzenia zapisu. Należy wówczas zapewnić stronie dostęp do urządzenia technicznego pozwalającego na takie odtworzenie zapisu (w czytelni akt lub w innym pomieszczeniu w ramach biura obsługi interesantów). Taki sposób dostępu ma istotne znaczenie dla stron, bowiem umożliwia jej zapoznanie się z oryginalnym i pełnym zapisem. Skoro

z art. 9 § 2 k.p.c. wynika, że stronie wydaje się jedynie zapis dźwięku, nawet wówczas, gdy z posiedzenia jawnego sporządzono zapis dźwięku i obrazu, to w budynku sądu strona będzie miała dostęp także do zapisu obrazu (§ 94 ust. 4). Zapis będzie dokonywany w takich formatach, aby możliwe było odtworzenie go na różnych czytnikach.

W projektowanym § 95 ust. 10 przewidziano, że jeżeli protokół sporządzono za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, to upoważnionym podmiotom udostępnia się zapis dźwięku na informatycznym nośniku danych lub za pomocą konta w systemie teleinformatycznym. Natomiast ust. 11 w § 95 dotyczy sytuacji przekazania sprawy innemu sądowi. Regułą będzie udostępnienie innemu sądowi tego zapisu za pomocą konta sądu w systemie teleinformatycznym. O tym sposobie udostępnienia zapisu należy poinformować sąd, któremu sprawa jest przekazywana. Z uwagi na bezpieczeństwo danych zawartych w zapisie i możliwość ich zaginięcia, czy uszkodzenia, nie przewiduje się przekazywania zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku na informatycznych nośnikach danych.

W odniesieniu do osób wskazanych w § 96 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia, przewidziano, że udostępnia się im zapis za pomocą urządzenia służącego do odtworzenia zapisu albo na informatycznych nośnikach danych (§ 96 ust. 6).

Odnosząc się do protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, to dodany do § 92 ust. 3 zawiera zakaz samodzielnej rejestracji zarówno dźwięku jak i obrazu i dźwięku w czasie rozprawy, bądź korzystania z dostępu do protokołu w formie odtwarzania w budynku sądu. Ponadto na wniosek strony sąd wydaje zapis dźwięku z adnotacjami na informatycznym nośniku danych.

W przypadku protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk dodany w § 96 ust. 6 wprowadza możliwość udostępniania osobom uprawnionym zapisu dźwięku za pomocą urządzenia służącego do odtwarzania zapisu albo na informatycznym nośniku danych. Natomiast sąd odwoławczy oraz Sąd Najwyższy uzyskują dostęp do zapisu za pomocą systemu teleinformatycznego albo na informatycznych nośnikach danych (§ 97 ust. 1a).

Zmiana § 97 ust. 1 rozporządzenia dotyczy zobowiązania sądu pierwszej instancji do przesyłania do sądu odwoławczego w ślad za aktami sprawy wersji elektronicznej uzasadnienia orzeczenia tego sądu, a także odpowiednio przesyłania

przy zwrocie akt w takiej wersji uzasadnienia sądu drugiej instancji o ile uzasadnienie zostało sporządzone. Ze względu na przyjęte zasady sporządzania uzasadnień powinno to przyczynić się do znacznego usprawnienia pracy sędziów. W przypadku przedstawienia akt sprawy sądowi odwoławczemu na skutek wniesionego środka odwoławczego, sąd ten otrzymuje dostęp do zapisu (obejmującego obraz i dźwięk) za pomocą systemu teleinformatycznego.

Dodany § 98a dotyczy zakładania konta w systemie teleinformatycznym, rejestracji oraz uwierzytelniania użytkownika. Mechanizm wzorowany jest na regulacjach przyjętych w elektronicznym postępowaniu upominawczym. W celu uniknięcia sytuacji regulowania tej samej kwestii ponownie dla nieco innych celów, zastosowano odesłanie do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie trybu zakładania konta oraz sposobu posługiwania się podpisem elektronicznym w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz. U. Nr 226, poz.1830), zaznaczając jednocześnie, że chodzi wyłącznie o cele określone w projektowanym rozporządzeniu.

Powołane rozporządzenie, poza trybem zakładania konta reguluje też takie kwestie jak potwierdzanie uprawnień zawodowego pełnomocnika, co oznacza, że nie ma potrzeby wprowadzania analogicznych regulacji w projektowanym rozporządzeniu.

W projekcie uwzględniono również postulaty dotyczące regulacji materii wykraczającej poza zagadnienia związane ściśle ze sporządzaniem protokołu. W proponowanym przepisie § 98a celowo posłużono się terminem „dla celów określonych w niniejszym rozporządzeniu”, aby założone konta w systemie teleinformatycznym służyły nie tylko udostępnianiu danych o sprawie ale zapewniały w przyszłości dostęp do akt spraw prowadzonych w systemie teleinformatycznym. Zgodnie z przyjętymi założeniami, osoba uprawniona będzie posiadać jedno konto, które zapewni jej dostęp do akt sprawy na całym obszarze kraju pod warunkiem, że akta te będą prowadzone w systemie teleinformatycznym.

Proponowany przepis § 98b określa zasady prowadzenia akt spraw w systemie teleinformatycznym, ze szczególnym wskazaniem na zapewnienie bezpieczeństwa zawartych danych.

Istotne znaczenie ma również projektowany przepis § 115a, który zobowiązuje przewodniczącego posiedzenia do informowania osób w nim uczestniczących o tym, w jaki sposób będzie sporządzany protokół, a strony i uczestników postępowania

występujących w sprawie bez zawodowych pełnomocników o zasadach udostępniania zapisu. Informowanie uczestników postępowania o sposobie protokołowania jest istotne, gdyż nie od razu sposób protokołowania za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk zostanie wprowadzony we wszystkich sądach. Względy natury organizacyjnej uniemożliwiają jednoczesne wyposażenie wszystkich jednostek w niezbędny sprzęt. Dlatego, aby zapobiec ewentualnemu zaskoczeniu uczestników postępowania, przewodniczący ma uprzedzać osoby obecne na sali sądowej również o tym, że protokół będzie sporządzany wyłącznie pisemnie. Należy także pamiętać, że zasada sporządzania protokołu za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk dotyczy tylko procedury cywilnej.

Art. 158 § 4 k.p.c. przewiduje, że jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia prawidłowego orzekania w sprawie, prezes sądu na wniosek przewodniczącego może zarządzić sporządzenie transkrypcji odpowiedniej części protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk. Transkrypcja stanowi załącznik do protokołu. Doprecyzowanie tej regulacji zamieszczono w projektowanym § 119a. Według tego przepisu, transkrypcja sporządzana będzie na wniosek przewodniczącego. Wniosek ten powinien zawierać oznaczenie fragmentu protokołu podlegającego transkrypcji, uzasadnienie oraz oczekiwany czas jej wykonania. Uwzględniając wniosek prezes sądu obowiązany jest oznaczyć fragment protokołu podlegający transkrypcji oraz termin jej wykonania.

Czynności związane z transkrypcją mają być wykonywane przez pracowników sądów lub innych jednostek podległych Ministrowi Sprawiedliwości oraz przez osoby kierujące ich pracami. Rozwiązanie takie zapewnia elastyczność w organizowaniu procesu dokonywania transkrypcji zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego. Pozwoli zatem prezesom sądów, w ramach istniejącej bądź przyszłej struktury organizacyjnej, na dokonywanie transkrypcji w następujących modelach: całkowicie wewnątrz danego sądu, całkowicie „na zewnątrz” sądu, jednakże w jednostkach podległych Ministrowi Sprawiedliwości, jak np. ośrodki migracyjne ksiąg wieczystych czy ośrodki zarządzania informacją oraz częściowo w sądzie i częściowo w wymienionych jednostkach podległych Ministrowi Sprawiedliwości.

Przewiduje się, że osoba kierująca czynnościami związanymi z transkrypcją wyznaczana będzie przez prezesa sądu apelacyjnego spośród pracowników sądu

lub innych jednostek podległych Ministrowi Sprawiedliwości. Proces dokonywania transkrypcji będzie zatem „scentralizowany” na poziomie apelacji. Prezes sądu apelacyjnego może powierzyć obowiązki kierowania czynnościami związanymi z transkrypcją zarówno pracownikowi sądu, jak i pracownikowi innej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości. Jeżeli jednak zdecyduje się na powierzenie tej funkcji osobie niebędącej pracownikiem sądu, prezes sądu apelacyjnego będzie mieć obowiązek wyznaczenia, spośród pracowników sądu, osoby odpowiedzialnej za kontakt z osobą kierującą czynnościami związanymi z transkrypcją. Rozwiązanie takie ma na celu zapewnienie koordynacji transkrypcji na potrzeby danego sądu.

Do zadań osoby kierującej czynnościami związanymi z transkrypcją należy w szczególności kontrola terminowości i jakości transkrypcji oraz przekazywanie transkrypcji wnioskodawcy.

Projektodawca przewidział pewne rozwiązania dotyczące transkrypcji także na poziomie sądów okręgowych. Prezes sądu okręgowego wyznaczy pracownika sądu lub innych jednostek podległych Ministrowi Sprawiedliwości, do którego obowiązków należeć będzie kontakt z osobą kierującą pracami związanymi z transkrypcją. Do zadań osób wyznaczonych, czy to w sądzie okręgowym, czy apelacyjnym, do kontaktów z osobami kierującymi czynnościami związanymi z transkrypcją, należy w szczególności udostępnianie osobie kierującej czynnościami związanymi z transkrypcją fragmentu protokołu podlegającego transkrypcji za pomocą portalu transkrypcyjnego.

Duże znaczenie praktyczne ma wprowadzenie w § 124 ust. 1 zasady przesyłania przez sąd odwoławczy przy zwrocie akt do sądu pierwszej instancji, uzasadnienia w wersji elektronicznej, jeśli była sporządzona. Wymóg ten powinien przyczynić się znacząco do usprawnienia pracy sądów.

Projekt zawiera również zmianę § 272a, którego dotychczasowa treść w ust. 2 przewiduje obowiązek przetwarzania wszystkich dokumentów złożonych w formie papierowej na postać elektroniczną, co jest niezasadne z punktu widzenia regulacji normującej przebieg elektronicznego postępowania upominawczego. W istocie problem dotyczy przetwarzania dokumentów złożonych w postaci papierowej jako załącznik do pisma procesowego wnoszonego przez pozwanego, ponieważ zgodnie z art. 505³¹ § 1 k.p.c., pisma procesowe powoda są wnoszone wyłącznie w drodze elektronicznej. Mając na uwadze fakt, iż sąd w postępowaniu elektronicznym nie

dokonuje oceny zasadności zarzutów pozwanego zawartych w sprzeciwie, przekazując sprawę do sądu właściwości ogólnej, zbędnym jest przetwarzanie na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego innych dokumentów niż pisma procesowe pozwanego. Dołączone do tych pism załączniki winny być włączone do pomocniczego zbioru dokumentów pełniącego funkcje tradycyjnych akt sprawy i udostępniane na zasadach analogicznych jak udostępniane są akta sprawy. Projektowana zmiana ust. 2 i 3 ograniczy obowiązek przetwarzania wszystkich dokumentów złożonych w formie papierowej na postać elektroniczną wyłącznie do pism procesowych (sprzeciwu) złożonych w postaci papierowej. Dla elektronicznego postępowania upominawczego znaczenie ma bowiem nie treść załączników, lecz treść pisma procesowego. Stąd wyłącznie treść pisma procesowego winna zostać przetworzona na postać elektroniczną. Załączniki do tych pism bez potrzeby ich przetwarzania na postać elektroniczną będą włączane do pomocniczego zbioru dokumentów. Udostępnienie tego zbioru następować będzie na tych samych zasadach jak udostępnianie akt sądowych, tj. na podstawie działu III rozdziału 8 rozporządzenia.

Oceniając projekt pod kątem skutków określonych w uchwale Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.) wskazać należy przede wszystkim, że projektowane rozporządzenie powinno przyczynić się do usprawnienia pracy sądów powszechnych i wpłynąć na ułatwienie dostępu do sądu osobom zainteresowanym.

Projektowana regulacja nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) i nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Projektowana regulacja nie będzie wymagała notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej oraz Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania konsultacji lub uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach internetowych Rządowego Centrum Legislacji, stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.).

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie.

Rozporządzenie będzie oddziaływać bezpośrednio na sprawność i jakość działania sądów powszechnych, na pracę sędziów, pracowników sądów, na strony procesowe, świadków i inne osoby – interesantów sądów.

2. Konsultacje społeczne.

Przed przekazaniem projektu rozporządzenia – obejmującego szeroką nowelizację Regulaminu urzędowania sądów powszechnych – do konsultacji społecznych był on przedmiotem opinii wyrażonej przez sądy, które wniosły szereg propozycji. Wnikliwie zostały rozpatrzone wszystkie uwagi nadesłane przez sądy, a większość spostrzeżeń i sugestii została uwzględniona w projekcie rozporządzenia, który następnie został przekazany do konsultacji społecznych.

W ramach konsultacji społecznych projekt rozporządzenia został przedstawiony: Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Kuratorów, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”.

Uwagi zostały zgłoszone przez Krajową Radę Sądownictwa, Naczelną Radę Adwokacką, Krajową Radę Kuratorów, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Rzecznika Praw Obywatelskich i Komisję Krajową NSZZ „Solidarność”.

Prace nad projektem rozporządzenia w szerokiej wersji zostały ograniczone, gdyż rozpoczną się prace nad opracowaniem nowego projektu rozporządzenia – Regulamin urzędowania sądów powszechnych.

Zgłoszone uwagi, które dotyczyły ograniczonej wersji projektu zostały wykorzystane.

Przed wszystkim uwzględniono uwagę zgłoszoną przez Krajową Radę Sądownictwa i zrezygnowano z projektowanego § 86, gdyż stanowi on powtórzenie art. 157 § 1 i 1¹ k.p.c. Przychyłono się także do uwagi zgłoszonej do § 86a i dodano,

że przewodniczący czuwa nad prawidłowym zapisem obrazu oraz dźwięku. Ponadto doprecyzowano w § 92 ust. 4 projektu, że stronie lub jej przedstawicielowi sąd wydaje zapis dźwięku.

Nie uwzględniono natomiast uwag Krajowej Rady Sądownictwa dotyczących zbyt szerokiego dostępu innych osób posiadających konta w systemie teleinformatycznym przez udzielenie dostępu do danych o sprawie przez stronę, a także jej przedstawiciela. Nie przychylnono się także do uwagi, aby w razie przekazania sprawy innemu sądowi otrzymywał on również protokół sporządzony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk na informatycznym nośniku danych, gdyż wszystkie sądy korzystają już z systemu teleinformatycznego.

Pominięto również uwagę dotyczącą uregulowania w rozporządzeniu standardów technicznych, które winny spełniać informatyczne nośniki danych. Kwestie te będą określane przez prezesów sądów.

Tak samo postąpiono z uwagą dotyczącą wykluczenia w rozporządzeniu możliwości bieżącej transmisji obrazu oraz dźwięku z sali rozpraw. Projekt rozporządzenia obejmuje m. in. udostępnianie zapisu obrazu oraz dźwięku, ale nie w formie transmisji *on line*.

Nie uwzględniono również uwagi do § 115a projektowanego rozporządzenia, że przepis zbędnie nakłada na przewodniczącego posiedzenia obowiązek pouczenia o zasadach udostępniania protokołu elektronicznego. Zauważyć należy, że przepis ten będzie stanowić istotny element w okresie przejściowym, tj. do czasu, kiedy strony i uczestnicy postępowania przywykną do nowego modelu protokolowania.

3. Skutki społeczno – gospodarcze oraz finansowe rozporządzenia.

3.1. Wpływ regulacji na dochody i wydatki sektora publicznego, w tym budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Koszty wyposażenia sądów w odpowiednie urządzenia stanowiły, co do zasady, skutki finansowe wskazywane przy projekcie ustawy zmieniającej ustawę – Kodeks postępowania cywilnego wprowadzającym protokół elektroniczny oraz rozporządzenia wydanego na podstawie delegacji wynikającej z tej ustawy.

Natomiast realizacja wprowadzonej zmiany przepisu § 22 ust. 2 dotyczącego tworzenia oddziałów informatycznych lub w ramach oddziałów administracyjnych sekcji informatycznej w sądach apelacyjnych oraz zmiana przepisu § 24 dotyczącego ewentualnego tworzenia zespołów do spraw analiz i organizacji pracy oraz

samodzielnego oddziału do spraw analiz i organizacji pracy w sądach okręgowych oraz sądach apelacyjnych będzie się odbywać w ramach posiadanych etatów oraz środków finansowych w budżetach sądów i nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa w części 15 Sądy Powszechne oraz 37 Sprawiedliwość.

W odniesieniu do projektowanego § 90a Regulaminu urzędowania sądów powszechnych, należy zaznaczyć, że przedmiotowa regulacja przewiduje, że prezes sądu może zarządzić udostępnianie danych o sprawie za pośrednictwem kont w systemie teleinformatycznym. Także w projektowanych § 95 ust. 10 oraz § 124 ust. 1 przewidziano alternatywny sposób przekazywania danych – przez system teleinformatyczny lub na informatycznych nośnikach danych. Takie rozwiązanie pozwala etapowe, systematyczne wdrożenie rozwiązań technicznych w sądach oraz tworzenie warunków technicznych, stosowanie do bieżących możliwości finansowych.

Mając na uwadze powyższe wymaga podkreślenia, że wprowadzenie regulacji § 90a nie spowoduje kosztów związanych z zakupem oprogramowania. Należy jednak przewidzieć koszt związany z zabezpieczeniem odpowiedniej infrastruktury oraz kosztami wdrożeń, które w 2012 roku obejmą sądy apelacyjne (10 jednostek) oraz sądy okręgowe (45 jednostek). Koszt ten szacowany jest na 2.500.000 złotych, przy czym może on ulec zmniejszeniu w zależności od umiejscowienia infrastruktury oraz uruchomienia Ośrodków Zarządzania Informacją (OZI).

Na wyżej wymienioną kwotę, obejmującą wydatki na zakup infrastruktury oraz wdrożenie w 55 sądach i składają się:

- zakup redundantnej infrastruktury (serwery, licencje) o łącznej wartości 1.015.000 zł (w przypadku uruchomienia OZI oraz przeniesienia części zainstalowanej tam infrastruktury na Portale Informacyjne, koszt zakupu infrastruktury może zmniejszyć się do 200.000 zł)
- koszt wdrożenia Portalu Informacyjnego (55 sądów x 18.000 zł = 990.000 zł)
- koszt szkolenia użytkowników w każdej jednostce (55 sądów x 9.000 zł = 495.000 zł).

Wydatki na budowę portalu informacyjnego planuje się pokryć z dostępnych środków, zaplanowanych na realizację jednego z zadań finansowanych w ramach projektu PO KL „Wprowadzenie e-usług w resorcie sprawiedliwości” (zadanie: *Wdrożenie usług elektronicznych w systemie informatycznym*).

Dodatkowo należy uwzględnić koszt związany z rozwojem i utrzymaniem oprogramowania oraz wsparciem użytkowników, który szacowany jest na 3.500.000 złotych w ujęciu rocznym. Kwota ta obejmuje:

- wydatki związane z realizacją umowy na rozwój i utrzymanie Portali Informacyjnych - 800.000 zł,
- utrzymanie redundantnej infrastruktury (łącza, serwery, wsparcie) – 445.000 zł,
- koszt zespołu utrzymaniowego (min. 2 osoby) (2 x 100.000 zł = 200.000 zł),
- koszt zespołu helpdesk (min. 4 osoby) (4 x 75 000 zł = 300.000 zł),
- koszt wdrożenia kolejnych jednostek (65 rocznie) (65 x 18.000 zł = 1.170.000 zł),
- koszt szkolenia użytkowników w kolejnych jednostkach (65 x 9.000 zł = 585.000 zł).

W powyższym zestawieniu, obok wydatków związanych z bieżącym utrzymaniem systemu, uwzględniono również środki niezbędne do rozbudowy systemu o nowe jednostki (w ujęciu rocznym). Wdrożenie obejmowałoby rocznie ok. 65 sądów, dzięki czemu możliwe byłoby wdrożenie rozwiązania stopniowo, w terminie 3 lat, w zależności od dostępnych środków finansowych i zasobów kadrowych.

Wymienione powyżej zespoły: utrzymaniowy i helpdesk, planuje się skonstruować w oparciu o dostępne zasoby kadrowe, poprzez rozszerzenie zakresu czynności administratorów odpowiedzialnych za prowadzenie OZI (zespół utrzymaniowy) oraz urzędników zajmujących się obecnie, dobiegającą końca, migracją ksiąg wieczystych w Ośrodkach Migracji Ksiąg Wieczystych (OMKW) (zespół helpdesk).

Projektowany § 95 ust. 10 może spowodować konieczność dokonania zmian w obecnie używanym oprogramowaniu. Jednakże zmiany te powinny zostać pokryte z budżetu przewidzianego na rozwój i utrzymanie.

Przewidziane w § 95 ust. 11, 97 ust. 1a oraz 124 ust. 1 projektu wykorzystanie istniejących systemów teleinformatycznych oraz sieci resortowej będzie odbywało się bez ponoszenia dodatkowych kosztów.

Transkrypcja projektowana w § 119a wykonywana będzie za pośrednictwem portalu transkrypcyjnego. Portal ten został już zakupiony w ramach realizacji projektu elektronicznego protokołu do każdego sądu apelacyjnego. Koszt zakupu portalu wyniósł ok. 500.000 złotych. Jednak należy spodziewać się rocznych kosztów utrzymania oprogramowania na poziomie 200.000 złotych. Sporządzanie transkrypcji zostało wpisane do zakresu obowiązków osób odpowiedzialnych za migrację ksiąg wieczystych, w związku z czym nie będzie powodowało dodatkowych wydatków.

3.2. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy. Przewidziane w projekcie rozwiązania organizacyjne, służące dostosowaniu rozporządzenia do możliwości protokołowania za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk oraz udostępniania zapisów, nie będą wiązać się ze zwiększeniem zatrudnienia w sądach.

3.3. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja przyczyni się do usprawnienia pracy sądów, a co za tym idzie będzie pozytywnie wpływać na rozwój gospodarki, poprawę konkurencyjności i poziomu przedsiębiorczości.

3.4. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja wywrze pośrednio pozytywny wpływ na rozwój regionalny, wywołany poprawą stanu sądownictwa.